

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LIX № 10 (3473) Варшава, 10 березня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки
Євромайдан-Варшава

У Польщі відзначили другу річницю війни в Україні

Як блокада кордону впливає на польський бізнес? с. 6

Як відновити мир у Європі? с. 8

ISSN 027-8254

Павло ЛОЗА

У Польщі відзначили другу річницю війни в Україні

ВРОЦЛАВ

На площі Голембі (plac Gołębi) у Вроцлаві зібралися українці з синьо-жовтими прапорами та банерами. Прийшли переважно жінки, молодь і діти. Плакати, які вони тримали, висловлювали їхні вимоги: «Зупиніть війну», «Звільніть Азов», «Захистіть Україну», «Стоп росії» та багато інших. Участь у заході взяв Юрій Токар, генеральний консул України у Вроцлаві, який під час виступу перерахував найсерйозніші втрати та найважливіші успіхи українців від початку протистояння з росією. На мітингу були присутні й представники польської місцевої влади: воєвода Нижньої Сілезії Мацей Авіжень, керівник департаменту зовнішньої співпраці маршалківського управління Кшиштоф Годун та віце-мер Вроцлава Себастьян Лоренц. Виступив також голова вроцлавського гуртка Об'єднання українців у Польщі Ігор Саламон.

Серед присутніх були діти з української суботньої школи, що діє при вроцлавській домівці ОУП. Вони прочитали патріотичний вірш «Коли закінчиться війна».

Відбулась також екуменічна молитва за участі єпископа Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГЦВЛ владика Володимира Ющака, священників католицької, протестантської церков у Польщі, капеланської служби в справах еміграції ПЦУ.

Фото з фейсбук-сторінки

Генерального консульства України у Вроцлаві

ЛЮБЛІН

У Любліні відкрили пам'ятну дошку на честь присвоєння йому звання «місто-рятівник». Її розміщено на міській ратуші. Відзнаку вручив президент України Володимир Зеленський у квітні минулого року.

– На це звання працювали всі жителі міста, які допомагали й допомагають українським біженцям, – сказав під час відкриття мер Любліна Кшиштоф Жук.

Тим часом посол України в Польщі Василь Зварич підкреслив, що дошка повинна нагадувати всім про те, що війна, на жаль, ще триває.

– Ракети падають біля польсько-українського кордону. Сьогодні, у цей особливий день, громадяни України почули про загрозу бомбардування. Дуже важливо, щоб ця дошка нагадувала всім нам, що солідарність – це цінність, яку ми мусимо підтримувати щодня, – говорив посол України.

У межах відзначень відбулося відкриття виставок «Люблін допомагає Україні» та «Невидані дипломи». Друга розповідає історії українських студентів, які вступили до тероборони та ЗСУ й віддали своє життя за свободу України. У місті пройшов теж показ фільму «20 днів у Маріуполі» та акція «Солідарні разом». Метою заходу було привернути увагу до проблем, котрі щодня долає українська держава. Під час події на міській площі учасники урочисто розгорнули 20-метровий прапор у синьо-жовтому та біло-червоному кольорах.

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України

КРАКІВ

У Кракові понад сотня українців зібралася вранці 24 лютого у греко-католицькому храмі, щоб помолитися за жертв війни та мир в Україні. Цього ж дня центральними вулицями міста пройшов марш «Разом до перемоги / Razem do Zwycięstwa». Під час ходи кілька тисяч людей скандували гасла на підтримку України та слова вдячності Польщі за допомогу. Звичайно, були й заклики, спря-

мовані до росії: «росія – країна терорист», «путін вбивця» та інші. Навпроти консульства росії у Кракові організатори розмістили інсталяцію з дитячих іграшок та одягу в крові під назвою «Розстріляне дитинство».

У цей же день українські активісти Кракова влаштували акцію подяки Польщі. У місті – на зупинках, у школах, музеях, торгових центрах, рекламних тумбах – розмістили понад 180 афіш із написом «Дякуємо, що протягом двох років допомагаєте українцям долати травму війни росії проти України».

Напередодні, 23 лютого, в актовій залі Краківської музичної академії відбулася церемонія «Солідарність з Україною: 10 років боротьби, 2 роки героїзму». Організаторами заходу виступили Генеральне консульство України в Кракові та Генеральне консульство США в Кракові. Ці інституції під час заходу представляли консули двох країн – В'ячеслав Войнаровський та Ерін Нікерсон. Окрім концерту польських та українських дитячих хорів, присутні могли подивитися виставку художніх робіт українських дітей та графічну виставку про втечу громадян України від війни.

Фото з фейсбук-сторінки

Генерального консульства України в Кракові

КАТОВИЦІ

Гурток ОУП у Катовицях провів маніфестацію під назвою «Два роки незламності». У заході взяли участь близько тисячі осіб. Присутні вшанували хвилиною мовчання тих, хто віддав життя за волю України.

«Кожен із нас зберіг у пам'яті свою історію цього дня. У кожного з нас життя поділилося на до та після. Дякуємо діткам за емоційно виконані пісні, які прозвучали в кожному серці та викликали сльози й спогади», – діляться враженнями від події організатори на своїй фейсбук-сторінці.

Фото з фейсбук-сторінки ОУП – Катовиці

ПЕРЕМИШЛЬ

У Перемишлі цього разу поляки й українці зустрілися в приміщенні Народного дому, на відміну від минулого року, коли відзначення річниці повномасштабної війни відбувалося перед міською ратушею. Після того, як присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять жертв російської агресії, а також полеглих у боротьбі бійців, голова Перемиського відділу ОУП нагадав про важливість підтримки збірок, які допомагають українському війську.

– Підтримка будь-якої збірки, пов'язаної з допомогою ЗСУ, – це інвестиція в нашу безпеку. Тут немає часу на роздуми, чи варто віддавати гроші, чи ні, – сказав Ігор Горків. Він додав: кожен має усвідомлювати сьогодні, що підтримка, якою б малою вона не була, є дуже потрібною.

– Завжди може бути одна крапля, яка перехилить терези. А для тих, хто воює, це ще й сигнал, що тут, у Польщі, є люди, які їх підтримують попри те, що відбувається на кордоні, – додав діяч ОУП.

Під час зустрічі кожен охочий міг зробити свій внесок у збір коштів на автомобіль для підрозділу, в якому зараз служать двоє осіб, котрі були волонтерами в Народному домі.

У межах відзначень було показано два фільми. Один розповідає про сім'ю – матір і п'ятьох дітей, які втекли з Маріуполя. Нині вони живуть поблизу Перемишля та перебувають під опікою місцевого відділу ОУП. Другий фільм – «20 днів у Маріуполі». Стрічка висвітлює події під час облоги міста та надзвичайну жорстокість російських обстрілів і бомбардувань. У кадрах зафіксовано трагічні смерті мирних мешканців, зокрема жінок та дітей, а також руйнування критичної інфраструктури та житлових будинків. Фільм також представляє документальні кадри обстрілів міської лікарні та пологового будинку, що стали одними з найжахливіших епізодів облоги Маріуполя, показаних у ЗМІ.

Після перегляду фільму з Народного дому всі вийшли мовчки.

Фото Павла Лози

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки Євромайдан-Варшава

«Ми разом боремося за безпечний світ»

ВАРШАВА

У Варшаві відзначення другої річниці нападу росії на Україну розпочалося рано вранці. 24 лютого о 6:00, коли ще було темно, група активістів організувала акцію на вул. Бетховена 3. Там живе багато російських дипломатів. Протестувальники увімкнули сирени та запис звуків вибухів і пострілів, щоб імітувати умови, в яких 10 років прокидаються українці через дії росії. Крім того, польські активісти розкидали гній біля воріт вілли, де живе російський посол.

«У другу річницю повномасштабної війни ми звертаємося до польського уряду з проханням знизити рівень наших дипломатичних відносин із росією. Тому що немає підстав дозволяти російському послу вести гібридну війну проти Польщі», – пояснив мету один з активістів акції Домінік Гонсьоровський.

У цей день під будівлею самого посольства росії була встановлена художня інсталяція – сотні хрестів з іменами загиблих на війні. Окрім хрестів, були також макети зруйнованих будівель, які символізують такі українські міста, як Маріуполь, Ірпінь і Бахмут. Після полудня біля посольства зібралося багато людей із прапорами України та Польщі й транспарантами «росія – терористична держава», «F-16 і боєприпаси Україні» та «Міжнародний трибунал для вбивць».

– Ми пам'ятаємо Голодомор, ми пам'ятаємо Іловайськ, Дебальцеве, Донецький аеропорт, Бучу, Маріуполь та Азовсталь. Ми все це пам'ятаємо. Не забуду і не пробачу! – виголосив зі сцени українською мовою віцеміністр науки та вищої освіти Польщі Анджей Шептицький. Звертаючись російською мовою до президента росії, він зазначив, що у майбутньому в школах будуть вчити, що путін – це військовий злочинець.

Перед учасниками маршу виступили не лише політики, а й представники польських та українських організа-

Анджей Шептицький

Наталія Панченко і Євген Клімакін

цій, зокрема голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка. Також були представники світу культури.

– Я тут, щоб сказати вам, що ви не самотні, – розповіла актриса театру й кіно Магдалена Бочарська, яка подякувала українському суспільству та його воїнам, згадавши і тих, хто загинув. – Дякую, що дозволили нам тут, у Польщі, дихати щасливим, вільним повітрям!

Після промов марш попрямував від російського посольства до будівлі Сейму. Там виступив посол України в Польщі Василь Зварич, який, зокрема, просив про подальшу підтримку української держави.

– Сьогодні на адресу України прозвучало багато важливих слів солідарності. Ми дуже хочемо, ми просимо, щоб після цих слів пішли конкретні подальші дії. Не обговорювати, а діяти. Тому що, на жаль, путін не обговорює, а пускає ракети на наші голови, – зазначив Василь Зварич.

Зі свого боку спікерка Сенату Малгожата Кідава-Блонська закликала, щоб поляки та українці не дали себе розділити.

– Ми разом боремося за безпечний світ, Європу та вільну Україну, – наголосила вона.

За статистикою організаторів маршу, серед яких – «Євромайдан-Варшава», організації «Загальнонаціональний страйк жінок» та «Схід», у заході взяло участь 20 тисяч осіб. Під час акції зібрано майже 21 тисячу злотих на дрон для ЗСУ.

Тим часом напередодні маршу в Універмазі братів Яблковських відбувся присвячений Україні концерт «Симфонія свободи». Він пройшов у межах цьогорічного фестивалю до дня народження Шопена. Під час вечора виступили артисти з України та української меншини в Польщі.

На сцену вийшли вокально-інструментальний дует «Гармонія», виконавці Наталія та Ігор Мазури, які грають на бандурі та сопілці, діти з капели «Весняні дзвіночки» музичної академії «Волошка», лавреатки Міжнародного конкурсу імені Григорія Сковороди – сестри Галина й Людмила Турчак. На сцені також заспівала сопрано Наталія Ярошевич, яка представляє українську громаду з Перемишля, та виступив хор «Basileus» під керівництвом Романа-Іллі Дрозда. Співорганізатором концерту було Об'єднання українців у Польщі. ●

Сейм ухвалив постанову про вшанування пам'яті жертв російської агресії

22 лютого, з нагоди другої річниці повномасштабного нападу росії на Україну, польський Сейм ухвалив постанову про вшанування пам'яті жертв російської агресії та закликав притягнути до відповідальності винних.

«Приєднуєтесь до болю родин, які втратили близьких під час бойових дій, Сейм Республіки Польща відає шану всім солдатам, котрі загинули, захищаючи Україну, і вбитим мирним жителям», – наголосили депутати.

У постанові польські парламентарі звертаються до Міжнародного кримінального суду із закликом притягнути до відповідальності винних у всіх воєнних злочинах, скоєних проти українського народу.

«Усвідомлюючи, що Україна не лише захищає свої кордони, але й стримує російський імперіалізм, Сейм Республіки Польща вітає й дякує українському народу та тій частині міжнародної спільноти, яка підтримує його оборонні зусилля, за їхню мужність і відвагу», – ідеться в постанові.

Також польський Сейм звернувся до урядів країн НАТО та ЄС із закликом посилити всебічну підтримку України, зокрема забезпечити швидке надання військової техніки та боєприпасів, що дозволить країні ефективно захищатися від агресора.

Свято національних та етнічних меншин Вроцлава

19 лютого в Етнографічному музеї у Вроцлаві відбулося ювілейне святкування 15-ліття від підписання угоди «Калейдоскоп культур» (Porozumienie Kalejdoskop Kultur). В урочистостях взяли участь мер міста Яцек Сутрик, директор Національного музею у Вроцлаві Пйотр Ощановський, представники ромської, єврейської, караїмської, німецької, української, білоруської, лемківської, вірменської та грецької громад, а також Товариство любителів Вроцлава.

«Протягом багатьох років національні та етнічні меншини створювали мультикультурний характер нашого

міста. Разом із ними ми вчилися міжкультурної співпраці та діалогу. Саме завдяки цьому підґрунтя наша спільнота була готова відповісти на виклики останніх років. Дуже дякую за це!» – написав після відзначень Яцек Сутрик на своїй фейсбук-сторінці.

Як читаємо на сайті організації, голову ради фонду «Калейдоскоп культур» Маріолу Абкович (представницю караїмів) нагородили медаллю «Merito de Wratislavia» («За заслуги для Вроцлава»). Віцеголову фонду та голову вроцлавського гуртка ОУП Ігоря Саламона, який за свою суспільну діяльність уже був удостоєний найвищих нагород міста, тепло привітав мер. Українець також став одним із п'яти лауреатів, яких під час події золотими відзнаками нагородило Товариство любителів Вроцлава.

Угода «Калейдоскоп культур» – це вроцлавська ініціатива людей та організацій, які представляють різні нації та етнічні групи. Вона була заснована 12 лютого 2009 року. Серед перших підписантів угоди про співпрацю між громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами на благо національних та етнічних меншин були Ігор Саламон та Ольга Хребор, які представляли Об'єднання українців у Польщі.

Метою ініціативи є сприяння багатокультурності, запобігання дискримінації, обмін інформацією, знаннями та досвідом між нацменшинними організаціями, а також підтримка у сфері співпраці з місцевою владою, державою та політиками.

Сьогодні місія «Калейдоскопу культур» – це теж соціальна та громадянська активізація іммігрантів, іноземців та національних й етнічних меншин.

«Калейдоскоп культур» уже багато років активно співпрацює з Етнографічним музеєм, організовуючи там лекції, концерти та презентації книг.

Ця платформа міжкультурного діалогу має свій статут, якому вже майже 10 років. Святкування 10-річчя його створення заплановано на вересень.

Фото з фейсбук-сторінки Kalejdoskop Kultur

Документальна стрічка про українську школу в Польщі отримала премію Emmy

Цього року премію Emmy, яка є аналогом «Оскара» у світі телебачення, вручили документальному фільму, що розповідає про українську школу для біженців у Польщі. Про це повідомляє видання thepage.ua.

Спеціальний випуск «Power of Women: The Changemakers» розповідає про жінок, якими надихаються видатні діячки культурної сфери, котрі в попередні роки були номіновані на нагороду Power of Women. У цій стрічці знялася Вікторія Гнап. Вона разом із чоловіком створила мережу українських шкіл у Польщі. Нині повноцінні школи функціонують у Варшаві, Кракові та Вроцлаві.

Своєю натхненницею її обрала відома акторка та продюсерка Пріянка Чопра, яка підкорила спочатку Боллівуд, а згодом й американську кіноіндустрію. Загальна категорія, у котрій виграв фільм, – «Креатив та стиль життя».

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Фото автора статті

Як блокада кордону впливає на польський бізнес?

Однією з головних вимог польських фермерів, які блокують кордон з Україною, є обмеження імпорту сільськогосподарської продукції з України. На їхню думку, українська агропродукція переповнює польський ринок. Статистичні дані цього не підтверджують, натомість блокування кордону завдає шкоди не лише Україні, але також польським експортерам і польським компаніям, які працюють в Україні.

Польський ринок «заповнили» українські продукти! Ця думка стала не лише гаслом польських протестуючих на кордоні. Дане твердження дуже часто повторюють різноманітні польські коментатори у соцмережах, як справжні, так і тролі. Зрозуміло, що «вкид» такої заяви вигідний російській пропаганді, яка, ймовірно, використовує цю фразу для своїх дезінформаційних атак у Польщі.

Україна завалює Польщу своєю продукцією?

Всупереч гаслам фермерів, які блокують кордони, та прихильників цієї тези в інтернеті, статистичні дані свідчать про інше. Отже, у 2022 році, вже після російської агресії, експорт української продукції до Польщі справді був на високому рівні. Але ситуація змінилася, коли у квітні 2023 року Польща запровадила ембарго на пшеницю, кукурудзу, ріпак і соняшник.

Відтоді вартість імпорту з України, як вказує сайт «Money.pl», впала до довоєнних показників. А більша частина української продукції йде до Польщі транзитом і спрямовується одержувачам в інші країни.

На жаль, цей аргумент якось не пасує протестувальникам, найрадикальніші з яких уже кілька разів висипали українське зерно, яке прямувало поза межі Польщі.

Ті, хто блокує кордони, також впливають на польських фермерів

«Ми зацікавлені в продовженні цієї співпраці, щоб забезпечити українських споживачів польською мо-

лочною продукцією, а фермерів – стабільними цінами на молоко. Ми хочемо ділитися знаннями, інвестувати по обидва боки кордону, наводити мости для хорошого бізнесу та фермерів», – підкреслили у своєму релізі, опублікованому наприкінці лютого, Польська молочна палата, Спілка молочних підприємств України та Асоціація виробників молока.

Польські виробники молока звернулися до урядів Польщі та України й аграрних міністрів обох країн. Виявляється, що блокада кордону має негативний вплив на польських молочних виробників.

Президентка Польської молочної палати Аґнешка Малішевська підкреслює, що «закриття кордонів для польських молочних продуктів чи обмеження обміну між країнами потягне за собою величезні проблеми, особливо для польського молочного сектору».

Вже коли у квітні минулого року було введено ембарго на зерно з України, польські виробники молока побоювалися негативних наслідків у вигляді, наприклад, симетричних заходів з боку України.

За даними Польської молочної палати, які наводить Польська пресова агенція (PAP), Польща експортує найбільше: дозріваючих сирів, сиру та йогурту. З 2020 року цей експорт залишається стабільним. Зростає імпорт з України, переважно сухого молока та масла, натомість сальдо торгівлі молочною продукцією країни є позитивним і становить 96,7 млн. євро на рік. Сукупний польський експорт агропродовольчої продукції в Україну минулого року становив 950 мільйонів доларів.

«Якщо ми не зможемо платити нашим фермерам хороші гроші за вироблене ними молоко, то, на жаль, польське виробництво продовжуватиме скорочуватися», – пояснила керівниця Польської молочної палати.

Польські продукти на полицях українських крамниць

Цей позитивний для Польщі торговельний баланс можна побачити безпосередньо на полицях українських магазинів і супермаркетів. Польські товари є в кожному великому і малому магазині України. Кожного дня чимало українців можуть обирати між польським та українським жовтим або блакитним сиром. Нерідко польські сири дешевші за українські.

Але на прилавках можна побачити не тільки молочні продукти. Майонези, гірчиці, кетчупи та різні види соусів вже добре зарекомендували себе в українських магазинах. Є м'ясні консерви, а також великий вибір овочевих консервів та польських макаронів.

Прагнеш купити заморожені овочі? Найбільший вибір – польська продукція. І справа не тільки у великому

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Фото з сайту Офісу президента України

Відзначення військових та візит іноземної делегації в Київ

У другу річницю початку повномасштабної агресії росії проти України президент Володимир Зеленський зустрівся з військовослужбовцями, які брали участь в обороні аеропорту «Антонов», та вручив їм державні нагороди.

Захід відбувся на території цього аеропорту біля міста Гостомеля на Київщині.

У церемонії також взяли участь президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн, голова Ради міністрів Італії Джорджа Мелоні, прем'єр-міністр Бельгії Александер Де Кроо та прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо.

«Я дякую вам за те, що ви сьогодні тут із нами, – сказав Володимир Зеленський. – І протягом усієї цієї війни ви

з нашими людьми, з українцями, ви з Україною. Дякую, що допомагаєте нашій державі захищати наших людей, зміцнювати їх, зміцнювати наші можливості та українську мотивацію. Це надзвичайно важливо – знати, що ми, Україна може спиратися на таку підтримку, як ваша».

«Битва за Гостомельський аеропорт більше не згадуватиметься як найтемніша година в нашій історії, але як початок нової ери для України та для всієї Європи, – підкреслила зі свого боку Урсула фон дер Ляєн. – Ми тут, щоб сказати, що Європа допомагатиме вам стільки, скільки буде потрібно. Буде фінансова підтримка, більше боєприпасів, більше тренувань для військ, більше засобів ППО та більше інвестицій в оборонну промисловість Європи та України. Немає кращого місця, ніж цей аеропорт, щоб ще раз підтвердити нашу прихильність Україні».

Також президент і делегація іноземних гостей вшанували пам'ять полеглих захисників України у російсько-українській війні, поклавши квіти до Стіни пам'яті на Михайлівській площі в Києві. ●

виборі продукції Hortex. Часто густо, коли тягнешся до упаковки замороженого горошку чи квасолі у повністю українській упаковці, з'ясовується, що продукт вироблений у Польщі на замовлення української компанії. Адже багато власних торгових марок українських супермаркетів вироблені у Польщі. Крім того, існує реекспорт товарів польськими компаніями.

Окрім офіційного імпорту з Польщі, є також великий «приватний» імпорт з Польщі. У більшості невеликих магазинів Західної України (і не тільки) можна придбати продукти харчування з мереж Lidl та Biedronka.

Звичайно, у Польщі є ті, хто наголошує на різниці між сільськогосподарським і харчовим виробництвом. Про-

те більшість польських продуктів харчування виробляють польські фермери.

Польські компанії в Україні та польський експорт в Україну

Близько 660 польських компаній виробляють щось для України. Події на кордоні зачіпають їхні інтереси. Ще в листопаді минулого року Міжнародне товариство польських підприємців в Україні висловили протест проти першого блокування кордону, організованого польськими перевізниками.

Блокування кордону також шкодить польським експортерам в Україну. За словами голови Польсько-української господарчої палати Яцека Пехоти, вартість польського експорту в Україну у 2023 році становила майже 12 млрд євро, а експорт з України до Польщі – 4 млрд євро. Це свідчить про понад 7 мільярдів євро профіциту з польського боку.

Наразі в Україні лунають поодинокі заклики бойкотувати польські продукти. Деякі мої українські друзі останнім часом утримуються від їх покупки. Але в перспективі, якщо Польщі та Україні не вдасться досягти компромісу стосовно імпорту української продукції, Україна може прийняти рішення про введення ембарго на деякі польські товари. ●

Григорій СПОДАРИК

Як відновити мир у Європі?

Зокрема, на це запитання шукали відповідь учасники дискусії, яку 20 лютого 2024 року в Гданську організував Європейський центр солідарності та Клуб громадської думки імені Тадеуша Мазовецького.

У дискусії взяли участь: Микола Княжицький – український журналіст і депутат, докторка Івона Райхардт – політологиня, заступниця головного редактора «Нової Східної Європи», Бартош Велінський – політолог, заступник головного редактора «Газети виборчої» та Лев Захарчишин – колишній самоврядник та український дипломат. Модерувала подію докторка, професорка Гданського університету Анна Мазуркевич.

Заплющені очі в Польщі

Через недостатній рівень демократії Україна не була готовою до війни так, як могла б бути – переконував Микола Княжицький. Він підкреслив, що демократія є важливим засобом захисту від авторитаризму та зовнішніх ворогів. Дивлячись на Угорщину чи Словаччину, за його словами, бачимо, що Україна не завжди має надійних сусідів. Тому вона з такою великою радістю зустріла нещодавню перемогу демократичних сил у Польщі.

– Однак тепер ми бачимо слабкість цієї демократичної влади, якщо глянути на те, що відбувається на польсько-українському кордоні, – зауважив український гість. Мовчання з боку польського уряду він назвав «пасивною допомогою росії». Політик наголосив також, що блокування кордону не стосується лише збіжжя. Через це в Україну не потрапляють, наприклад, запасні деталі до військових заводів чи польська продукція. Відбувається блокування торгівлі загалом, а саме вона й податки становлять джерело фінансування української армії. Він звернув увагу, що перші протести, які почалися в листопаді 2023 року й стосувалися перевізників, у часі збіглися з відновленням путінського військового наступу в Україні.

– Ми бачимо, як пов'язані ці події й скільки тут провокацій. Тому дивуємося, що польська демократична вла-

да, з якою українці пов'язували великі надії, намагається заплющити на це очі, – зазначив Микола Княжицький.

Можлива зневіра України

Зі свого боку докторка Івона Райхардт зауважила, що суспільно-політичне ставлення до протестів фермерів є «тестом нашої готовності прийняти Україну до Європейського Союзу». Тому її хвилює пасивність політичних еліт та медіа і брак предметної дискусії. Відповідаючи на запитання про перспективу членства України в ЄС, дослідниця зауважила, що Київ розпочав шлях у цьому керунку вже в 90-х роках. З цього прагнення виникали революції й майдани проти антиєвропейської влади. Україна ще до війни мала низку нез'ясованих проблем, як-от корупція, але не можна сказати, що вона не наближалася до Європи.

– Через це втік колишній президент Віктор Янукович і з цієї причини на Україну напав путін, – зауважила дослідниця.

Вона підкреслила, що зараз 90% українського суспільства підтримує інтеграцію з ЄС, але саме це вимагає й відповідальності з боку партнерів у Європі. Якщо українці побачать, що на шляху більше перешкод, ніж підтримки, то зневіряться у доцільності цього напрямку.

– Як Україна не має альтернативи для європейського вибору, так і Польща не має майбутнього без європейської України, – вважає Івона Райхардт. На її думку, сьогодні не можна подати конкретної дати вступу України у ЄС та НАТО. Це залежить від низки чинників у самій Україні та серед держав союзу. Такий сценарій підтримують країни Центральної Європи, хоч є певний супротив з боку вже згадуваної Словаччини та Угорщини. Прихильними напевно є північні, зокрема прибалтійські, держави, і саме вони можуть бути партнерами, щоб переконати інших. Науковиця наголосила, що Україна постійно зберігає потенціал для перемовин, але має бути суб'єктом, а не об'єктом переговорів щодо свого майбутнього. Водночас для зрушення інтеграційного процесу необхідною є також підтримка Польщі й зростання міжнародної солідарності.

Європа жила ілюзіями

Тим часом Бартош Велінський підкреслив, що Європа з огляду на політичні процеси в США мусить бути готовою до самостійного протистояння путіну.

– Європа мусить прокинутися. Ми тут жили ілюзіями про дешевий газ і вугілля з росії, дешеву продукцію з Китаю та безплатну безпеку, гарантовану США, – зауважив журналіст. Він говорив також про потребу збільшення військових витрат, які зменшувались у часи фінансової кризи. Щоб заощадити, скорочували й набір до армії. Тому зараз колективна Європа має проблеми з наданням Україні спорядження чи танків. Бартош Велінський вказав теж на психологічний бар'єр. Після довгих років миру європейці мають проблему з усвідомленням того, що і їх може заторкнути війна. З цієї ж причини вони не сприймають можливість протистояти московському агресору.

– Два роки війни були потрібні, щоб політики й військові почали говорити про загрози з боку росії, – наголосив Бартош Велінський. Говорячи про можливі сценарії, він підкреслив, що росія витратила багато військового потенціалу, тому не варто чекати її танків у районі

Сувальського коридору. Але треба пам'ятати, що в агресора надалі є потужні засоби для запуску ракет, авіація, морський флот і атомна зброя. Водночас він переконував, що територіальні поступки України на користь агресора і якась форма миру нагадуватиме 1938 рік і невдалі спроби вгамувати Гітлера.

– Силою Європи є її єдність. До того ж економічну потужність має наздогнати військова, – сказав Бартош Велінський. Він підкреслив, що ключовим для майбутнього є також стан росії. І хоча агресор має військовий потенціал, суспільству за межами москви та інших метрополій живеться значно гірше, ніж у радянські часи. СНІД та інші вірусні захворювання, алкоголізм та низька середня тривалість життя – це актуальний образ держави-агресора. Крім того, у деяких регіонах росії майже немає чоловіків, бо вони загинули на війні в Україні.

– Ця держава падає. путін тому вбив Алексея Навального, що не відчуває себе сильним, і ліквідує всіх ворогів, – підсумував редактор «Газети виборчої».

Дві альтернативи – мобілізуватися або стати жертвою

Ще одному з учасників дискусії Леву Захарчишину також шкода, що солідарність між поляками та українцями замінюють антиукраїнські гасла, щораз помітніші на фермерських протестах у Польщі. За його словами, над Віслою лише вузька група суспільства розуміє суть проблеми. Він зауважив, що у протести активно втручаються спецслужби агресора, які багато роблять для того, щоб перемістити конфлікт у бік польсько-українського складного минулого. Це питання впродовж років не було пропрацьоване на рівні обох держав, і воно завжди з'являється у кризові моменти. Учасник розмови зауважив, що можливий програш України не буде її вибором, а наслідком польської та європейської політики.

– Якщо хтось у Польщі говорить про втому від війни, нехай купить собі квиток до Харкова або Херсона. Якщо заночує там кілька ночей, то швидко вилікується від втоми, – відзначив Лев Захарчишин. Він згадав також про кризу ліберальної демократії в західному світі й наївні реакції на імперські зазіхання москви в Грузії чи потім у Криму та на Донбасі. Захід у той момент переконував українців, що розв'яже ці проблеми, й очевидно цього не зробив.

– путіну не йдеться лише про Україну – він хоче послабити весь демократичний світ, – наголошує Лев Захарчишин. На його думку, московський злочинець існуватиме доти, поки може дійти до Варшави, Берліна чи навіть далі. У такій ситуації, за оцінками українського гостя, це НАТО має просити Україну, щоб приєдналася до альянсу, бо вона є єдиною державою, яка на рівні солдатів та генералів володіє актуальним воєнним досвідом. Згадуючи сьогоденні проблеми у відносинах, він образно зауважив: не можна сварити солдата за те, що, захищаючи ваш дім, увійшов до нього в брудних чоботах.

– Європа й демократичний світ мають дві альтернативи – мобілізувати сили або стати жертвою росії. Якщо не зроблять перше, мають чекати другого, – підсумував Лев Захарчишин.

Українські гості гданської дискусії переконували, що росію можна зупинити, а повернути мир в Європі можна лише силою. Вони зауважили: держави, які звільняються від росії, завжди стають демократичними. ●

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінок Консульства України в Гданську, Управління Поморського воєводства, Домівка-Гданськ

Солідарні з Україною

ГДАНСЬК

У другу річницю повномасштабної війни в Україні в Гданську, у Європейському центрі солідарності, відбувся мітинг «Солідарні з Україною». Участь у ньому взяли уповноважений уряду з питань відбудови України Павел Коваль, мер Гданська Александра Дулькевич, поморська воєвода Беата Руткевич, консул України в Гданську Олександр Пloedистий, діячі гданського ОУП та інших організації, а також багато польських та українських мешканців міста.

Після виступів офіційних гостей та господарів події було проведено акцію «Ланцюг єдності». Її учасники, тримаючись за руки, заспівали український та польський гімни, запалили лампадки та хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих у війні українців. Під час урочистості виступив хор «Вирій» із Гданська. Присутні на мітингу поклали лампадки до пам'ятника біля Гданської корабельні, який того дня був освітлений синьо-жовтими кольорами.

Перед мітингом відбулося спільне плетіння маскувальних сіток «Вузли перемоги», до якого приєдналося близько сотні осіб.

«Хочу подякувати всім, хто активно долучається до акцій солідарності, наприклад, до сьогоденшнього додавання вузлів на маскувальних сітках для українських воїнів. Такі акції, на перший погляд дрібні та локальні, сприяють зміцненню духу воїнів на фронті. Завдяки їм можемо долучитися до підтримки й показати, що ми не байдужі до зла. Хай живе незалежна та європейська Україна, хай живе Європа вільних громадян!» – написала очільниця Гданська на своїй фейсбук-сторінці після урочистостей. ●

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті

«Показати Україні, що ми пам'ятаємо»

У Більську-Підляському зібралися українські активісти, представники місцевої влади та жителі міста, щоб висловити свою солідарність з воюючою Україною. 23 лютого 2024 року біля ратуші відбулася маніфестація в другі роковини повномасштабної російської агресії проти українського народу.

Україну підтримує Ярослав Боровський, бургомістр Більська-Підляського

Дощового пополудня в центрі міста згуртувалися ті, хто хотів підтримати Україну, яка вже два роки широко воює з російськими варварами. Черговий раз прозвучали слова протесту проти війни. Організатором події був Союз українців Підляшшя.

– Минули два роки, та війна триває, – звернулася до присутніх Марія Рижик, голова СУП. – Падають бомби, гинуть солдати та мирні люди, знищується інфраструктура, знищується український народ.

Лідерка підляських українців звернула увагу на те, про що багато хто вже часто забуває: Україна бореться не лише за свою свободу, але й захищає інші країни Європи від нападу росії.

На маніфестації, окрім лідерів СУП, були присутні представники локальних структур влади, причому не лише з Більська-Підляського.

– Два роки тому, в середу, 23 лютого, був останній день в Україні, але також в Європі, спокою і миру, – сказав більський віцестароста Пйотр Божко. – Уже наступного дня почали гинути українці, наші браття, з незрозумілою для всіх метою. Ніхто, хто є чесним і порядним, ніколи не зрозуміє тої війни та ніколи не буде в змозі пробачити путінській росії.

– Кілька років тому в будинку ратуші ми зустрічалися на річницю дня народження Тараса Шевченка, читали «Кобзаря», – додав Ярослав Боровський, бургомістр Більська-Підляського. – Сьогодні ми зустрічаємося в інших обставинах, сумних і прикрих. Ми думали, що те, про що розповідали наші діди, – це вже історія. Однак два роки тому почалася війна та помінялася ситуація в Європі.

До присутніх звернулися також секретар гміни Кліщелі Валентина Сидорук та Валентин Корицький, секретар гміни Ботьки, а д-р Андрій Артем'юк, заступник голови Союзу українців Підляшшя, зачитав «Заяву українського середовища Підляшшя у другу річницю повномасштабної агресії російської федерації проти України».

– Ми хочемо віддати нашу шану всім, хто захищає Україну від злочинної агресії: українським воїнам та їхнім родинам, усім, хто їх підтримує та допомагає, ризикуючи своїм здоров'ям та життям, – прозвучав у центрі Більська-Підляського спільний голос представників українського середовища регіону. – Висловлюємо солідарність з усім українським суспільством, яке живе в реаліях відкритої війни та постійної загрози бомбовими та ракетними ударами.

Серед нечисленних на маніфестації воєнних біженців

була Людмила Попова з Дніпра. Потрапила вона до Більська-Підляського вже у березні 2022 року. Стоявши осторонь, зі сльозами на очах, слухала слова підтримки з боку представників місцевої влади та української громади Підляшшя.

– Прийняли нас звичайні люди, які мешкають у цьому містечку, і допомогли нам, – згадувала після маніфестації початок свого перебування у Польщі. – Вони взяли нас до себе, годували, підтримували, тому я швидко влаштувалася на роботу, влаштувала сина до садочка. Всі йшли нам назустріч, розуміли і підтримували максимально. Ми дуже вдячні.

Мінорний настрій посилювало те, що подія зустрілася з невеликим відгуком жителів Біль-

ська-Підляського та регіону, набагато меншим, ніж рік або два роки раніше. Звикання до теми війни в Україні? А може, зневіра в те, що такі акції мають реальний шанс що-небудь помінати? Однак, як говорили організатори, йдеться про символічне значення таких маніфестацій.

– Ми це організували, щоб солідаризуватися з Україною, з її боротьбою за демократичну державу, за незалежність, – підсумувала голова СУП Марія Рижик. – Саме з такою метою ми тут і зібралися – щоб показати Україні, що ми пам'ятаємо про те, що йде війна, що ми з нею, що не забули. Наш маніфест має пригадати усім, що ця страшна війна триває.

Варто згадати, що Союз українців Підляшшя від початку російської агресії підтримує Україну. Спочатку це була не лише символічна, але й матеріальна допомога. Зараз, після двох років варварської війни, підляські українці хоча і не проводять збірки коштів та речей, але разом із Фондацією Arhelan майже кожного тижня приймають автобуси з допомогою з Фінляндії, яку передають в Україну. Тому й саме за допомоги СУП в Україну, зокрема на фронт, весь час потрапляють потрібні речі: буржуйки, окопні свічки, ліжка, медикаменти та харчі.

Маніфестація, яка пройшла в другу річницю російської агресії, хоч і мала скромніший характер, але показала, що представники української громади Підляшшя не байдужі до того, що відбувається в Україні. Окрім заходу Союзу українців Підляшшя, в регіоні відбулися ще й інші такого роду демонстрації. У Білостоці одну з них організували «жінки та дівчата, які невтомно працюють для допомоги захисникам України», іншу – білоруська діаспора. ●

Степан МІГУС

Фото автора статті

Екуменічна молитва в Ольштині за мир і злагоду

– Українці йдуть на смерть, бо хочуть свободи, яка гарантована кожній людині. У дуже складному становищі українському народу, який бореться за свою свободу й волю, дуже страждаючи, потрібна наша спільна та постійна молитва. Індивідуально й разом ми маємо просити Бога, щоб насильник схаменувся та припинив насильство. Я вірю, бо вірить український народ, що агресія буде зупинено. Але ми маємо наполегливо молитися й заохочувати всіх до молитви та допомоги Україні.

З таким закликом 24 лютого в ольштинському кафедральному соборі Покрови Пресвятої Богородиці УГКЦ польською мовою виступив ольштинсько-гданський владика, очільник Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський. Саме в цей день – день другої річниці повномасштабної атаки росії на Україну та десятої річниці початку варварського вторгнення московської орди на українську територію – відбулася спільна екуменічна молитва (молебень) за мир в Україні та всьому світі, яку разом із владикою в заповненому вірянами храмі відслужили вармінський митрополит архієпископ Юзеф Гужинський та єпископ Мазурської дієцезії євангелісько-аугсбурського костелу в Польщі Павел Гаузе за участі духовенства різних конфесій. На запрошення не відгукнулися православні священнослужителі. Учасниками релігійного дійства, присвяченого українським воїнам-героям, українському народові, волонтерам і всім, хто допомагав і продовжує підтримувати воєнних біженців з України, були й представники польського парламенту, органи самоврядування Вармінсько-Мазурського воєводства та міста Ольштин, Вармінсько-Мазурського університету, української школи в Гурові-Ілавецькому. Зокрема, Януш Ціхонь – посол Сейму РП, Матеуш Шауер – заступник вармінсько-мазурського воєводи, Віктор Марек Лейк – уповноважений маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства у справах національних меншин, Роберт Шевчик – голова місцевої ради Ольштина, Пйотр Гжимович – мер Ольштина, професорка Тереза Астратович-Лейк з Вармінсько-Мазурського університету та почесна докторка Університету «Львівська політехніка», Марія Ольга Сич – директорка Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому та інші.

Продовжуючи проповідь, кир Аркадій Трохановський особливо підкреслив, що основним завданням християнина є «рішуче відкидання ненависті та гніву і побудова взаємин, заснованих на любові й повазі до ближнього. Це завдання церкви та кожної християнської спільноти, яка будує свою ідентичність на авторитеті Ісуса Христа».

Єпископ Аркадій Трохановський звернувся у своєму слові й до поляків, підкреслюючи їхню велику залуче-

Лампадки ставлять Віктор Марек Лейк і Тереза Астратович-Лейк

ність у допомогу воєнним біженцям і Україні загалом. Він попросив надалі бути «добрими самарянами» для українців, які цього потребують. Також заохотив поляків і українців, представників різних церков і віросповідань в обох країнах, зберігати духовну єдність.

– Поляки та українці є сусідами – у нас немає іншого виходу, окрім єдності, – сказав владика. – Маємо спільного сусіда – росію, яка не зникне й надалі буде нашим сусідом, хочемо ми того чи ні. Отже, нам треба будувати добрий, міцний і дружній союз.

Ієрарх підкреслив, що завданням духовенства всіх церков є пошук богословських основ для польсько-українського примирення, щоб служити одне одному.

– Просимо вас і надалі бути з Україною, бути чутливими до цієї жахливої несправедливості, яку переживає український народ, – закликав єпископ Аркадій Трохановський. – Я вірю, що Бог благословить Україну в перемозі добра над злом й забере всю ненависть, а в Україні запанує довгоочікуваний мир.

З молитвами, присвяченими миру в Україні, отверезінню окупантів, поверненню мільйонів воєнних біженців до своїх родин і домівок, виступили архієпископ Юзеф Гужинський та єпископ Павел Гаузе.

– В усіх наших храмах ми молимося за мир і волю в Україні, – зазначив після молитви єпископ Павел Гаузе. – Наші парафії, дома наших вірян із перших днів агресії відкрилися для українських воєнних біженців. Вони відкриті для них і нині. Хоч економічна ситуація в наш час не найпростіша, наша мазурська спільнота готова допомагати аж до повернення миру й спокою в Україні.

На завершення екуменічної молитви в короткій художній частині спільно виступили лідери трьох відомих музичних гуртів з Вармії та Мазур: Наталія Сич і Мирон Мацьопа з колективу «The Ukrainian Folk», Павло Герчак із «Беркута» і Володимир Купер з «Горпини». Серед інших, вони заспівали пісню «Пливе кача по Тисині», яка десять років тому супроводжувала в останню дорогу Небесну сотню київського Євромайдану. Екуменічна молитва закінчилася гімном «Боже великий, єдиний, нам Україну храни» у виконанні всіх учасників. Після цього було запалено вогні лампадок біля прицерковного хреста у пам'ять про жертв жорстокої війни з варварами ХХІ століття, котра триває вже десять років. ●

Фото Дарії Зарудної

Анна ВІННИЦЬКА

Кошалін разом з Україною

«У другу річницю жорстокого, нічим неспровоковано-го й жорстокого нападу російської федерації на Україну разом із жителями Кошаліна ми хочемо продемонструвати солідарність зі страдницьким українським народом і висловити свою незгоду з війною російського путінського режиму. До 24 лютого 2022 року ніхто з нас не уявляв собі, що у ХХІ столітті в Європі може спалахнути війна і людські життя та повагу до миру буде щодня знищувати імперська росія. Ми захоплюємося солідарністю українського народу та надзвичайною мужністю української армії, яка, захищаючи свою Батьківщину, уже 730 днів протистоїть загарбникам».

Саме такими словами напередодні другої річниці російського вторгнення мер Кошаліна Пйотр Єдлінський та депутати міської ради висловили солідарність з Україною та вшанували пам'ять жертв війни. Спільну заяву від кошалінської адміністрації та Об'єднання українців у Польщі зачитав голова міської ради Ян Курята. Голова Кошалінського відділу ОУП Роман Білас подякував усім, хто долучився до допомоги війсьним біженцям. У Кошаліні на сьогодні про-

живає близько п'яти тисяч утікачів від війни, а у співпраці з різними організаціями місто відправило в Україну понад десять гуманітарних вантажів.

Мер Пйотр Єдлінський, віцемер Пшемислав Кшижановський та голова міської ради Ян Курята взяли участь у недільній зустрічі «Вкрадене дитинство», присвяченій дітям-жертвам російської агресії. Подію організувало товариство «Майстерня» у співпраці з Об'єднанням українців у Польщі. Присутній там почесний консул України в Щеціні Генрик Колодій підкреслив, що російсько-українська війна насправді почалася десять років тому, однак тоді світова громадськість не відреагувала належним чином, а лише прийняла цей факт до відома:

– Натомість російські бандити перечекали й вирішили напасти, грабувати та мордувати. Це страшне нещастя для всіх: українців та росіян. Сьогоднішній вечір присвячений дітям. Саме діти зі сходу України, дуже часто будучи російськомовними, не розуміють, чому таке діється. Тому травми, завдані російськими варварами, для дітей ще більш болючі. Сьогодні Україна – героїчна та готова до боротьби, і не віддасть російському загарбникові ні сантиметра землі.

Генрик Колодій подякував полякам за дотеперішню допомогу та підтримку й висловив переконання, що попри нинішні проблеми на кордоні ми переможемо разом. Поляки з Кошаліна підтримали українців під час акції солідарності Польщі з Україною, що відбулась у річницю російського вторгнення на українську територію. Під час події учасники, що зібрались на площі біля ратуші, зробили спільне фото під переплетеними прапорами, українським та польським, як символ солідарності. Організатором цієї акції виступило товариство «Майстерня».

«У другу річницю жорстокої російської агресії ми знову закликаємо до солідарності з українським народом. Не можемо забути – ні ми, ні світ, що війна триває надалі, щодня з'являються нові жертви, відбувається руйнування будинків та цивільної інфраструктури. Сьогодні Україна захищає не лише власну країну, але й Польщу та Європу. Перемога України є в інтересах польської держави та поляків, а ми в Польщі – державні та місцеві органи влади, а також численні волонтери та люди доброї волі, котрі відчують необхідність захисту від злочинного режиму, – повинні допомогти наскільки можливо, аби агресія якнайшвидше закінчилася, а внесок у перемогу зробили українці, поляки та всі вільні народи Європи й світу», – написано в спільній заяві українців та поляків. ●

Дитячий ансамбль «Інтонанції» під керівництвом Вікторії Федотової під час концерту «Вкрадене дитинство». Фото – Марцін Ґолік

Анна ВІННИЦЬКА

Фото надано організаторами

«То був не слон, а повітряна тривога»

До Кошаліна приїхали діти з Куп'янська, Дрогобича, Одеси, Осокорівки, Білої Церкви, Києва, Запоріжжя, Дніпра, Черкаса, Вінниці, Кривого Рогу, Маріуполя й багатьох інших місцевостей. Зараз тут живе та навчається в школах близько семисот дітей та молоді, які два роки тому, після початку повномасштабної війни, musiли залишити власні домівки. Для них та їхніх матерів, як і для всіх українців, 24 лютого 2022 року стало переломним і вирішальним.

До другої річниці війни кошалінське товариство «Майстерня» організувало зустріч «Вкрадене дитинство», присвячену дітям-жертвам російської агресії. Під час події відбулася презентація книжки «То був не слон, а повітряна тривога», прем'єра короткометражного фільму «Кінець малювання принцес» та художній виступ учасників зйомок. Цього вечора відчувалися насамперед гордість, зворушення й біль.

Кінга Мельчарек, яка впорядкувала тексти, у вступі до книжки пише: «Маленькі життя – у тіні Великої Історії. Кількалітні, найбільше – кільканадцятирічні. Розказані так просто, ніби мимохідь, над малюнками, які тоді малювали. Українською, російською, а іноді з гордістю новою мовою – польською. Часом – з лагідною усмішкою, тугою, а часом – з жалем і докором. Багаті на деталі, витягнуті із закамарків пам'яті або, навпаки, уже майже напівзабуті. Життя, розказані дітьми. Життя, в яких, здавалося б, не сталося нічого особливого. Тільки діти подорослішали».

Два роки тому, коли матері з дітьми приїжджали до Кошаліна, їх, серед інших, зустрічали волонтери товариства «Майстерня». Саме тоді дітей-біженців попросили намалювати малюнки про Україну, на яких можна було побачити квітучі лани, птахів, домашніх улюбленців, неушкоджені будинки, спокій, усміхнених людей, але водночас – і криваві відбитки рук на прапорі України, танки, літаки, ракети, руйнування, жах, біль, сльози. На основі цих малюнків товариство «Майстерня» на початку війни підготувало в Кошаліні виставку «Я покажу свою Україну», роком пізніше видало унікальний календар «365 днів боротьби за свободу», що починався днем 24 лютого. Зараз – знято короткометражний фільм «Кінець малювання принцес» (режисер Миколай Мельчарек, студент Лодзької кіношколи) та видало книжку «То був не слон, а повітряна тривога». Загалом це один із найбільш унікальних проєктів, який виник від початку війни. Він документує варварство росіян, побачене очима дітей-біженців. Презентація книги й фільму пройшла під почесним патронатом речниці з прав дітей Моніки Горної-Цесьляк.

Звертаючись до юних учасників у щент заповненому кінозалі Центру культури під час відзначення річниці війни, Дарія Антошко, голова товариства «Майстерня», сказала зі зворушенням:

– Сьогодні дякуємо вам за те, що ви перед нами відкрили свої серця! Дякуємо, що у малюнках відобразили свої емоції! Ми вдячні, що ви запросили нас до свого життя, яке на той момент не було простим, однак завдяки цьому ми могли побачити та почути вас. Ми зайшли у ваш світ, пишаємося вами й тішимося, що сьогодні ви з нами. Ми дякуємо вам, вашим мамам та батькам, які зараз захищають Україну!

Біль, недовомлені слова, тиша – це те, що найгостріше відчувається в книжці «То був не слон, а повітряна тривога». Вона розповідає про відібране дитинство, а також про розбиті дитячі мрії, як у випадку Жені з Маріуполя. Ці розбиті мрії стануть вирішальними на все життя. Удома хлопчик займався спортивною гімнастикою, а в Кошаліні перестав тренуватися, бо тут проводять заняття тільки з акробатики для дівчат. Женя не хоче туди ходити. Найщасливішим днем у його житті був той, коли хлопець уперше виграв змагання. Його кубки та медалі залишилися в Маріуполі, у кімнаті мами й тата. У нього їх було вже дев'ять.

У Маріуполі улюбленим місцем Жені був Драматичний театр, де часто організовували фестивалі. Він туди ходив разом із мамою, татом і сестрою. Іноді – після гімнастики, іноді – після змагань і на свята. Узимку там стояла велика ялинка. Найбільша в Маріуполі. У перший день війни місто почали бомбити. Женя бачив танк і літаки, які скидали бомби на будинки, дитячі майданчики, машини – усе довкола. До Кошаліна він приїхав із мамою, братом, сестрою, тіткою та її донькою.

Драматичний театр у Маріуполі обстріляли в березні 2022 року. На момент атаки в середині могло перебувати від восьмисот до тисячі трьохсот осіб. З двох боків будівлі на площі великими літерами виднівся помітний із повітря напис «ДІТИ». Багато з тих, хто знайшов там притулок, втрапивши власну домівку внаслідок російської агресії, загинуло. На той час Женя вже мешкав у Кошаліні, однак з фотографії, яку бачимо в книжці, він дивиться на нас широко розплющеними очима, повними болю й суму. Йому тільки 11 років. Це лише одне з багатьох «украдених дитинств» – їх показано набагато більше. Богдана з села Мар'янське в Дніпропетровській області, учасниця концерту, яка зворушливо заспівала пісню «У мене немає дому», мріє про те, аби стати співачкою, а Софія з Миколаєва, котра також прекрасно співає, хоче бути дизайнеркою одягу. Поліна з Куп'янська продекламувала вірш «А можна я піду із вами?». Вона хоче стати актрисою, а Софія з Чернігова – співачкою або художницею. Книга допомагає нам ще більше усвідомити жорстокість цієї війни. Я її прочитала в тиші.

Увесь прибуток із продажу книжки «То був не слон, а повітряна тривога» буде переданий на підтримку дітей-сиріт, які втратили батьків під час війни.

Мінімальна ціна книги – 50 злотих і більше.

Щоб отримати книжку поштою, потрібно здійснити переказ на рахунок:

«Stowarzyszenie Majsternia»

37 1020 2791 0000 7502 0112 9444

TYTUŁEM: darowizna + ім'я та прізвище замовника.

До суми потрібно ДОДАТИ кошти за пересилку (20 zł).

Можливість доставки поштою або кур'єром InPost.

У Кошаліні книжку можна придбати в книгарні «Literka», вул. Zwycięstwa 135 або вул. Kaszubska 16a.

Леся САМЧИНСЬКА

Символ української пісні

Фото з сайту novazoria.com.ua

*«Ми, українці, вже з самої колиски
стаємо націоналістами,
якщо матері співають нам українські колискові.
Тому нас перевиховують у концтаборах»*
Володимир Івасюк

В моєму радянському дитинстві у нас на кухні цілодобово розмовляло радіо, до якого ніхто не прислухався. Але щосуботи о 12-й годині мама додавала гучності, бо починалася передача «Пісня на замовлення», де лунали українські хіти того часу. І ми підспівували Назарію Яремчуку «Я піду в далекі гори», Софії Ротару «Тече вода» та іншим українським співакам. Тоді, будучи школяркою кінця 80-х – початку 90-х років, я навіть не здогадувалась, що багато з цих пісень ще недавно були заборонені радянською владою, адже їх написав Володимир Івасюк. Хто він такий, я дізналася вже дорослою, коли зацікавилася походженням культової «Червоної руті», яку й сама часто співала сину як колискову.

Володимир Михайлович Івасюк – український поет, композитор, співак, музикант, який народився 4 березня 1949 року на Буковині в місті Кіцмань і якого було вбито під Львовом в 1979 році за те, що він відмовлявся писати російською. За свої 30 років життя створив понад 100 пісень, 53 інструментальні твори і став одним з основоположників української естрадної музики.

Володимир Івасюк народився у сім'ї педагогів. У молодості батько Івасюка був ув'язнений радянською владою за спробу перейти румунсько-радянський кордон, щоб

вступити до університету. І з того часу родина Івасюків була на контролі в КДБ.

Вже з п'яти років малий Володимир почав опановувати гру на скрипці. Вчитель музики розгледів талант у маленького хлопчика і рекомендував батькам віддати його до музичної школи, яку той закінчив у 1963 році, а в 15-річному віці вже написав свою першу музику до пісні. У 17 років Володимир разом із сім'єю переїздить до Чернівців, де в 1966 році вступає в медичний інститут. Юнак обрав фах лікаря завдяки батьку, який одного разу розповів дітям про лікаря-рятівника із Сибіру, після чого Володимир і його молодша сестра Галина вирішили теж рятувати людей. Однак після вступу Івасюка майже одразу відраховують з медінституту за те, що разом з друзями випадково скинув бюст Леніна. Тож майбутньому композитору довелося влаштуватися на завод «Легмаш» помічником токаря. Але навіть працюючи на заводі, Івасюк не полишає творчої діяльності, керує заводським хором та отримує свою першу премію на обласному пісенному конкурсі за власну пісню «Відлітали журавлі» на вірш В. Миколайчука. Згодом Володимира поновлюють в медінституті. Під час студентства він грає на скрипці в ансамблі пісні й танцю «Трембіта».

1968 року Івасюк вперше виступив в телепрограмі Українського телебачення «Камертон доброго настрою» разом з ансамблем «Карпати» зі своєю піснею «Я піду в далекі гори». Пісня одразу ж сподобалася слухачам і стала часто звучати в етері. А за рік Володимир пише свої майбутні хіти «Водограй» і «Червона рута». Остання стає популярною зразу після її виконання у прямому етері Володимиром Івасюком разом зі співачкою Оленою Кузнецовою і гуртом «Карпати» на театральній площі Чернівців. Цей виступ зібрав тисячний натовп чернівчан, а на площі та сусідніх вулицях навіть припинився автомобільний рух. Наступного дня «Червону руту» співала вся Україна. Пісня увійшла до двадцятки переможниць першого всесоюзного фестивалю «Пісня-71». «Червона рута» не тільки принесла шалену популярність Івасюку та стала однією з найвідоміших українських пісень у світі, але й нині лишається символом українського музичного мистецтва. Мабуть, немає жодного українця, який би її не чув. З 2018 року «Червона рута» стала офіційною візитівкою збірної України з футболу.

Ідея написання цієї пісні з'явилася в Івасюка після прочитання збірки коломийок, яку 18-річний Володимир знайшов у бібліотеці свого батька. В одній з коломийок були рядки про магічну квітку руту, образ якої запав у душу музиканту. Упродовж кількох років Івасюк мандрує карпатськими селами та збирає перекази й обряди, і в одному з сіл записує легенду про чарівне зілля, що викликає вічне кохання. Свою «Червону руту» Івасюк присвятив одноклассниці Марії Соколовській, в яку був закоханий. Він презентував їй цю пісню в зошиті в клітинку, написану від руки. Це сталося за рік до офіційного «виходу» пісні в світ.

Свої перші пісні і музику Івасюк пише для своїх друзів, з якими разом мандрує Карпатами, – солістів ансамблю «Смерічка» Назарія Яремчука і Василя Зінкевича. Популярність молодому Володимирові також приносить зйомка першого українського музичного фільму «Червона рута» у Яремче у 1971 році, де в головних ролях знялись Софія Ротару та Василь Зінкевич. У фільмі прозвучало багато пісень Івасюка. Починаючи з цього часу, Володимир плідно співпрацює з Ротару, завдяки чому його му-

Фото з сайту bukinfo.com.ua

зика стає відомою на весь Радянський Союз. «Водограй» Івасюка, який заспівала Ротару, переміг на всесоюзному конкурсі «Пісня-72», а потім його пісні у виконанні співачки отримали перемогу на міжнародних пісенних фестивалях у Польщі «Сопот-74» і «Сопот-77». Івасюк і Ротару разом видали платівку-гігант із 12 піснями композитора у виконанні співачки, яка мала 8 перевидань і здобула шалену популярність. На той час ця платівка була першим і єдиним у світі українськомовним диском.

В 1972 році Івасюк отримує фах лікаря і через два роки вступає до Львівської консерваторії на композитора. Під час навчання здобуває перемогу на всесоюзному конкурсі композиторів-студентів консерваторій у Москві. Пісні Івасюка отримують перемогу на численних музичних конкурсах в СРСР та лунають від Камчатки до Чорного моря, а також за кордоном.

Друзі Володимира Івасюка жартома називали його електростанцією, бо він мав дивовижну працездатність та композиторські здібності. Так, лише за одну ніч він написав оркестрову партитуру для 60 інструментів з пам'яті. Проте естрадні пісні й твори для фільмів не були основними здобутками митця. Івасюк також пише музику і до театральної вистави, сюїти для хору, п'єси для скрипки, фортепіано та віолончелі. Працює над першою в СРСР рок-оперою на історичну тематику «Дарина», яку, на жаль, так і не встиг закінчити.

Здавалося б, у ті спокійні 70-ті роки відбувався розквіт української естрадної пісні. Проте це була оманлива ейфорія. Під прикриттям патетики про дружбу народів у 70-ті в СРСР посилюється наступ проти «українського націоналізму» і знову починаються масові арешти української інтелігенції. 1979 року затверджуються нові заходи з русифікації неросійських народів СРСР, і українські діячі, які не обслуговують радянський режим, отримують максимальний термін ув'язнення в таборах суворого режиму: письменник Олесь Бердник, літературознавець Юрій Бадзьо, поети Юрій Литвин і Микола Горбаль.

Саме того ж 1979 року Івасюк здобуває популярність у США, де виходить його платівка. Музиканта викликають на розмову до КДБ та рекомендують віддати гонорар за платівку у «Фонд миру», що займався поширенням соціалізму. Проте Володимир Івасюк відмовляється фінансувати «терористичні організації». Згодом він розповідав своїм рідним і друзям, що КДБ за ним стежить.

Про те, що Івасюк був у немилості комуністичної партії, свідчив і той факт, що його не брали до Спілки ком-

позиторів і він не отримував композиторських премій. На 325-ту річницю Переяславської угоди українська радянська преса активно прославляла росію, і тогочасна влада сподівалася, що Івасюк теж віддасть данину Москві, адже знаний на всю Україну композитор міг би дуже ефективно ідеологічно вплинути на слухача. Проте він не погодився писати вихвалання для Москви. Загалом за всю свою творчу діяльність український композитор не написав нічого проросійського. Сестра Івасюка Галина згадує: «Йому неодноразово робили зауваження, чому ти пишеш тільки українське? Він казав: „Тому що я українець і я того хочу“».

А в квітні 1979 року, через два місяці після розмови з КДБ, Івасюк останній раз вийшов з дому і не повернувся. Згодом його тіло було знайдено у лісі під Львовом. Радянське слідство озвучило версію, що митець покінчив життя самогубством через повішення і справу швидко закрили. Проте у цю версію мало хто вірив, оскільки на тілі композитора були сліди тортур.

Афішувати смерть видатного Івасюка не хотіли, навіть заборонили друкувати некрологи у газетах. У день похорону у Львові скрізь були призначені комсомольські збори з обов'язковою явкою та загрозою звільнення з роботи всіх відсутніх. Влада боялася, що похорон Івасюка може перерости в антирадянський бунт. Але людей було важко спинити – на похорон Володимира Івасюка прийшло понад 10 тисяч містян. Труну композитора несли на руках до самого цвинтаря. Дорога від його будинку до Личаківського цвинтаря була встелена живими квітами. Таксистки не брали грошей за проїзд, а музиканти відмовилися грати у ресторанах міста на знак скорботи. Багато хто з шанувальників композитора після похорону був арештований. Також безслідно зникла солістка Львівського оперного театру Тетяна Жукова, з якою музикант зустрічався останні п'ять років. Влада боялася навіть мертвого Івасюка: біля місця захоронення цілодобово чергували працівники КДБ і записували всіх відвідувачів, а могилу кілька разів намагалися спалити. Після смерті композитора на його твори наклали заборону, вони майже на 10 років зникли з етерів радіо і телепередач, репертуару українських співаків.

Вже за часів незалежності у 2009 році Генеральна прокуратура України поновила розслідування справи Івасюка, а згодом спеціалістами Київського науково-дослідного інституту судових експертиз було доведено, що він фізично не міг вчинити самогубство без допомоги інших осіб. У 2015 році прокурор Львівщини заявив, що Володимир Івасюк був убитий радянськими спецслужбами. Однак матеріали цієї справи засекречені і досі знаходяться у Москві.

Володимир Івасюку було лише 30 років, коли він пішов з життя. Цієї весни йому б могло виповнитися 75. Неймовірним жалем і сумом для України лишається його втрата. Музикант мав безліч творчих планів і вважав, що «Червона рута» – це не вершина, що він зробить ще кращі речі. І безперечно зробив би.

У 2009 році Івасюку посмертно присвоєно звання Герой України. А, як відомо, герої не вмирають. Ім'я та образ видатного композитора буде жити вічно в рядках його незабутньої «Червоної рути», яка з першого акорду причаровує на вічну любов до українських пісень. ●

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Ци Лемкы мали свою шляхту?

ч. II

Не лем магнаты кривым оком позерали на бідного шляхцюру. Хоц шляхтич был рівний шляхтичови (нибы то каждый носил гетманську булаву), але лем в праві. В жытї нигда не было медже нима рівности. Газдуючых лем на невеликій загороді называно шляхтом «zagrodowa», а не маючых ани того – просто *голотом*. Хоц до цна были оголены з маєтку, але фурт важны, бо мали право голосуваня в соймі и аджи короля могли выберати. Загородник од хлопа часто ріжнил ся лем тым, же мал право до ношыня контуша (якого убера лем од великого сьвата), но и все міг ходити з шаблем, припнятом до пояса. На штоден загородник выглядал як іншы хлопы, селяне сьміяли ся, же легко можна познати ци то хлоп, ци шляхтич лем по єднім. Шляхтич, як подає сіно ци снопок зерна жені, укладаючий и топтаючий на возі, за каждым разом бесідує: *Proszę!*, а жена все в одповіді шле му так само гречне: *Dziękuję!* Хлопы з женами, роблячы тото само на сусідніх загонах, так само были одягнены, але робили сесу роботу безслівно. Того роду панів называно тіж шляхтом ходачковом або лыковом, бо ходили в обутю зробленим з лика (адже з убика), бо не было іх стати на скоряны черевікы. В нас, кед аджи такий ся трафил, был чужаком, гайовым паньского ліса або державцём поля пана дідича (дворку шляхоцкого в наших селах не было). В Гладышові гайовым был Дольский, в Конечній Вілюсь, а в Смереківци Яноупкас, але не в тім самім часі.

З історії знаме, же руска шляхта была не лем на Руси-Україні, в Короні тіж ей не бракувало. Старчыт згадати Митра з Горая, маршалка великого коронного, адже барз важну особу в Польщы за часів Казимира Великого и Ягайли. Русь Галицка Юрія II од 1325 рока была повязана з Польщом (товды Владислав Локетек допоміг Юрію Тройденувичу засісти на княжым престолі в Галичи). Сьміло можна речы, же не лем Митро з Горая перешол на службу Корони. Міг таке зробити и Ян Гладыш, котрий в 1359 році од Казимира Великого отримал Лося з землями лежащыма над Малом и Великом Ждынью (адже над гнешнюм Ропом и Ждинянком). Гнеска трудно довести, ци насправді был Русин, але не дармо його рід по кількасот роках газдуваня в Бескыдах вынюс ся одтале на схід. Гладыш міг походити з Руси, Перадзка бесідує о цікавым суді над його потомками. В 1419 році рід Гладышів посуджено о того, же нибы то не сут шляхтичами. Товды Миколая Гладыша скаржыл зять, а всперала го жена. Адже виходит на то, же шляхоцтво няньови хотіла одобрати рідна дівка (хыбаль задля його не-малого маєтку), але, як пише Перадзка: *Комісія створена з найбільшых лицарів Малополющы оцінила, же Миколай Гладыш єст так само добрий як каждый інший з добрых лицарів гнешньої добы.*¹ Думам, же то не припадок, же дівка Миколая Гладыша з мужем справу проти рідному няньови выточыла якраз 6 років по підписаню унії в Городлі (1413 рік). Товды значнішшы бояре Великого Князівства Литовского (великого величезныма землями старинной Руси) приняты были до стану шляхоцкого и обдарованы гербами польской шляхты, але не вшиткы. Зять Миколая

Гладыша, не знайшовшы тестя в списку лицарів в Городлі нобілітуваных, захотіл в суді вывоювати собі право власности до земель належущых до нього, а може и пошырити свої влости о землі, якыма володіл цілий рід Гладышів. Товды землю посідати могла лем шляхта, а шляхтичом был человек зроджений зо шляхтича (жена могла походити з іншого стану, адже дівка Миколая в нічім його зятьови не бороздила). Минуло лем сто років, а родині Гладышів зас выточено процес, тим разом нибы то о незгідне з правом володіня добрами, приналежныма королю. Гладышы тепер тіж выграли в суді, але скоро продали свої маєткы и перенесли ся деси на схід (як подає Перадзка).

Істория вчыт, же стан шляхоцкий нигда не был герметичні запертий, все дахто міг до нього глотити, хоц шляхта забігала о то, жебы ні. Вчыли сме ся о Войцеху Бартошу, якого Тадей Косьцюшко нобілітовал по бытві під Рацлавицями (з москалями). Пак, яко Бартош Гловацкий (за хоробру и мудру борбу з москалями, шапком справил же їхний канон не выстрілил) одержал на власніст загін землі. Генрик Жевуский пише о подібній нобілітації, о Павлику, який стал Павліковскім. Павлика, боячого ся о свободу (был розбійником), Жевуский так підтримувал на духу: *Юж маш заслугы, котрых нигда перед никым тайти не буду. А кед єст якисий там декрет, то выставлений был на Павлика, гершта розбійників, а не на Павліковского, справжнього патрьоту и заслуженого командира добровольців, борячого ся в конфедерации за свободу і віру. Ты'с для мня Павліковскім и тебе николи інакше юж не буду звати. (...) Старшому повім, же'с шляхтич з Поліся, же'с мойом правом руком, а хто мі цыганство замітувал буде, з тым сам ся розправлю, а поручника пятогорского прапору в кашы нхто істи не буде (адже, шляхоцтва не одбере).*²

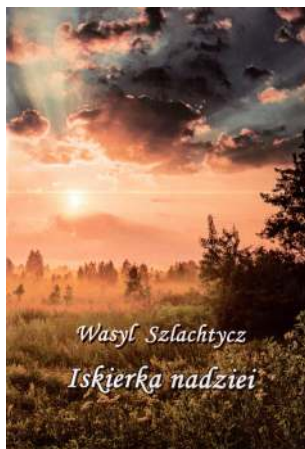
Вшытка руска шляхта не перешла на католицизм (до Греко-католицкой ци Латинской Церкви), до кінця I Річипосполитой были такы, котры на соймках своей землі домагали ся прав для Православной Церкви. Кед в документах соймиковых мова єст о обороні «грецкой віры», то значыт, же шляхтич боронил Православной Церкви, а не Греко-католицкой (Церкву Православну, яка в 1596 році в Берестю Литовским соєдинила ся з Римом, Греко-католицком назвала аж Австрія). Адже товды шляхтич, бесідууючий о грецкой вірі, мал на думці Православну Церков, яку римокатолики называли схізматицком. Руска шляхта звала ей грецком задля того, же Володимир Великий християнство принимал якраз з Візантії, де першы скрипки грали Греки и де урядовом мовом была грека (першыма митрополитами Руси-Україны тіж были Греки).

Іншом паром коны, тягнучых лемківский віз в тоту саму сторону што панове шляхта и священничы роды, были шовтысе, змінючы назвиска на нибы то шляхоцкы (адже кінчаючы ся на -ский або -цкий). Ліхтарьом, проваджучым шовтысів до шляхоцтва, были іхні военны обовязкы, записаны в середньовічных локаційных документах (бесідууючых з яком збройом ставити мают ся до бою). Шовтысе

1. Dr Krystyna Pieradzka, *Na szlakah Łemkowszczyzny*, Kraków 1939, с. 15.

2. Henryk Rzewuski, *Pamiętki Jpana Soplicy cześnika pamawskiego*. Opracowała Elżbieta Zarych, Kraków 2005, с. 231-232.

Василь Шляхтич,
«Iskierka nadziei». – 57 s.

Мирослава ОЛІЙНИК-БУЧКІВСЬКА

Оди для Улюча

Василь Шляхтич уже давно відомий читачам «Нашого слова». Маючи у своєму доробку не одну поетичну збірку, цього разу письменник представив нову книгу «Iskierka nadziei», до якої увійшли поезії, написані польською мовою. У частині «Кілька слів про себе» поет розповідає: «Народився в селі Улюч над Сяном 10 серпня 1946 року. Не маючи й одного рочку, разом із батьками був вивезений зі спаленого села на так звані „повернені землі“ (Ziemie Odzyskane), де проживаю донині. Ще з дитинства почав писати вірші, і зараз пишу як українською, так і польською мовами. У віршах використовую також лемківські діалекти й усього рідного Надсяння. Перший вірш був надрукований у газеті „Наше слово“ 1963 року, а потім я друкувався в українських газетах і журналах світу. Мої видані збірки: „Мій Улюч“, „На схилах Карпат“, „Я син України“, „Тільки з Богом“, „Букет з рідних слів“, „Мій поетичний сад“. Вірші до цієї збірки, вперше польською мовою, дібрала з моєї 60-річної творчої спадщини й підготувала внучка Ганя Шляхтич».

Дуже цікавою та неординарною є передмова Богуміли Гайдаш «Слово для друга та любителів поезії». У ній вона ділиться враженнями про перше знайомство з поетом – «людиною подвійно вразливою, з двома серцями, з двома мовами, з двома національностями – українською „у крові та кістках“ та польською „Матері-годувальниці“ (Matki Żywicielki)». Письменник подарував авторці передмови кілька аркушів зі своїми віршами – і вона зачиталася ними «на амен». Дуже шкодує, що не вивчила українську мову – мову своєї бабці Юзі з Кохавини. Богуміла Гайдаш («та, хто

пише від серця») звертає увагу на стиль написання віршів та сонетів: «Чудовий добір слів, переплетених ритмом сонетів, робить їх подвійно важливими. У них – любов, віра, зачарована задума, болюча історія – можна сказати, правда про Україну – і велика розпач за втраченою батьківщиною». Авторка закликає схилити голову перед віршами Василя Шляхтича – і, може, воскресне «іскра надії» на справжню волю – «вашу і нашу» – у кожному вимірі.

Сказано багато. Але, поринувши в поетичний водограй цієї збірки, хочу додати кілька слів від себе. Переді мною постає сівач, який сіє зерна правди, – це лейтмотив поезії Василя Шляхтича. Проживаючи все своє свідоме життя в Польщі, він, звісно, віддає шану «Матері-годувальниці» та зазначає: «Będę wracał coraz częściej. // Będę spijał prawd nektary». У кожному наступному вірші чи сонеті ще сильніше лунає голос поета, який із великою любов'ю оспівує рідний край та родину: «Będę wracał, będę wracał. // By zrozumieć, co się stało. // Czy to będzie się opłacać, // Gdyż przede mną lat tak mało?» Він ніколи не забуває трагедії вигнання, яку пережили його батьки та односельці.

Вірш «Iskierka nadziei» став назвою збірки, тому не можна оминати його увагою. З глибоким підтекстом, світлим розумом автор розмірковує про політичні відносини народів: «Wtedy, gdy ogień nienawiści zgaśnie, // Gdy chociaż jedna iskierka nadziei // Zabłyśnie w sercach napełnionych waśnią, // Zacznie nas łączyć to co dziś tak dzieli». Далі наголошує: якщо в серці «спить динаміт» – ми знаємо, чим ненависть стає для світу. І додає: «Nasze JA wciąż należy do Boga... Bóg osądzi, kto z grzechem szedł w parze...» Це ніби заклик до роздумів для кожного, хто читатиме рядки. Хоч вірш написано 2007 року, він залишається актуальним і сьогодні.

Широкий діапазон спогадів, емоцій, як-от смуток та віддана любов, – такими бачимо більшість віршів Василя Шляхтича. Він називає свою любов молитвою («Pamięć»). Йому болить все: зруйновані хати, церкви, похилені хрести на могилах предків: «Wrony też uciekły, a z nieba łzy płyną... // Ja płaczę i tęsknię za swą Ukrainą» («Tęsknota»). Автор настільки щиро пише, що у його вірші-сповіді повірить кожен. Він також звертається до молодого покоління, щоб не забувало про коріння, не соромилось його, а відшукувало забуті куточки родоводу – такий акцент у поезії «Pamiętaj»: «Na jedną chwilę, // Zostań motylem, // Poleć nad pola i łąki, // Siadaj na kwiatach, // Pij aromaty, // A potem stań się skowronkiem». Кожен вірш притягає, як улюблена мелодія. Надзвичайно дорожить поет рідною мовою, хоч вивчив її самотужки – від батьків, удосконалюючись завдяки читанню українських газет та журналів. Він справжній патріот своєї нації: «Zmartwychwstanie Ukraina // Jej siłę świat jeszcze poczuje». ●

сес старинний обов'язок лучили з новим правом, котре лем шляхті дозволяло посідати зброю. Чули ся ліпшыма од хлопів не лем задля права до посідання збройі.

Шовтысів не обнимала панщина (так само як и священників) и цілий час были власниками своей землі, адже могли ей продати, зато шляхтич, кед хотів ся дакого шовтыса позбыти, мусіл ей выкупити. Зато, же шляхта не мала над шовтысами такой влады як над рештом селян, в статутах краківско-варецких (1420-1423 рокы) панове постарали ся о згоду короля на того, жебы непокірных шовтысів мож было вышмарити зо села. Статуты краківскы давали шляхті змогу выкупліня шовтыств, задля них дідич непокірных шовтысів міг змінити в звиклых хлопів або на гет прогнати зо своїх земель.

Треба выразно речы, же шовтысе, зміняючы назвиска, так по правді хыбаль не хотіли ополячыты ся (товды Польщы на Лемковині юж не было лем Австрия), хыбаль хотіли лем піднести ся на вышшый ступен суспільной драбины. Зрештом, не вшыткы зміняли назвиска, зміняли їх головні лем тоты, котры были родинні повязаны з родами священничыма (старчыт спомнути гладышівскых Яцевичів). В начынях полученных все вшытко переливат ся и вырівнує, все діє пресия части, котра ест на вышшій ступени. Старчыт спомнути о жалях Миколая Потоцкого (припис 4 з I части), а ясным як сонце буде, же выжше стояли поповичы. Повно їх было в судах и на іншых державных посадах, а од 1425 рока лем шляхтич міг їх занимати. ●

Була Мамою для багатьох

З кожним роком стає усе менше тих, хто пережив жакіття II Світової війни й зазнав переселення.

19 січня 2024 року на 92-му році життя упокоїлась у Бозі членкиня нашого гуртка ОУП у Білому Борі

бл. п. Стефанія Миц (з дому Кардамаш)

– мама Марійки, Ірини, Йосипа, Зенона, Ярослава, Томи й Павла, бабуса 18 онуків й прабабуса 15 правнуків.

Її дитинство минуло в селі Креців біля Ліська, але депортаційна акція «Вісла»

1947 року закинула родину Кардамашів до Лінова неподалік Білого Бору. Тут на початку 50-х років пані Стефанія познайомилась зі своїм майбутнім чоловіком Володимиром Мицем, переселенцем із села Старий Диків, що на Любачівщині. Разом вони прожили 70 років. Після народження дітей вирішили переїхати до Білого Бору, щоб було ближче до школи. Тут подружжя долучилось до церковного й громадського життя нашої білобоської спільноти. Обое стали членами тодішнього УСКТ, пані Стефанія посилила церковний хор, бо була обдарована гарним голосом і музикальним слухом, а її чоловіка обрали до правління гуртка УСКТ.

З початком 70-х років Стефанія Миц влаштувалася на роботу в Початкову школу ім. Т. Шевченка як вихователька нічної зміни для дітей, котрі проживали в тодішньому гуртожитку, що містився в будинку на вул. Червоної армії 9 (зараз вул. Члуховська). Там Вона працювала до середини 1992 року, після чого вийшла на пенсію. Останні чотири роки її праці минули в новозбудованому громадськими зусиллями гуртожитку на вул. Дворцова 25. Це була більше, ніж робота звичайної виховательки: пані Стефанія з самого початку відкрила своє материнське серце для всіх дітей, які проживали в гуртожитку, особливо наймолодших. Стала ніби другою мамою для всіх, насамперед тоді, коли учні потребували цього, бо підхопили застуду або іншу хворобу чи в час гри зіпсувався або забруднився одяг. Пані Стефанія завжди була поряд. Вона сідала біля ліжка хворої дитини, зашивала подерті штанці чи спідничку, витирала сльози. Розуміла тугу цих дітей за рідним домом, який часто був за сотні кілометрів від Білого Бору, і туди їздили кілька разів на рік.

Її національна свідомість, глибока віра, залученість у релігійне й громадське життя нашої спільноти були прикладом та дороговказом для нащадків. Усі діти Стефанії Миц закінчили українську Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, майже всі онуки навчалися в українських початкових та середніх школах, і цим шляхом іде дехто з правнуків. Сини пані Стефанії в шкільні роки служили в церковній вівтарній дружині, і їхні сім'ї продовжують цю традицію. Спів і музика завжди були присутні в родинному гурті й наповнювали всілякі зустрічі. Успадковані від пані Стефанії співочі таланти збагачували і надалі збагачують релігійне та культурне життя нашої, і не тільки, громади. Ярмо Миц керує білобоським церковним хором, у якому співає брат Зенко з дружиною Терескою. Феноменом фолькової сцени Польщі є внучка Стефанії Миц, Дарка Косек, котра виконує та популяризує бойківську музичну культуру, стала лавреаткою багатьох фестивалів і конкурсів.

Останні три роки свого життя пані Стефанія провела в домі Зенка і Терески. Вони дали їй всебічну опіку й затишок. Попри численні обов'язки, пов'язані з піклуванням про маму, їм вдавалося брати активну участь у церковній та громадській діяльності нашої спільноти, за що ми – як громада – щиро вдячні.

Прощання зі Стефанією Миц і похоронні обряди відбулись 22 і 23 січня 2024 року в білобоській церкві, де міститься ікона Богоматері «Матері скитальців», до якої пані Стефанія довгі роки молилась, на яку уповала і втаємничувала у всі проблеми свого нелегкого, сповненого праці життя. Відійшла у вічність одна з осіб-переселенців, котрі були творцями підвалин наших пізніших надбань у Білому Борі.

Хай спочиває з миром! Вічна їй пам'ять!

Усій родині бл. п. Стефанії Миц висловлюємо щирі слова співчуття і єднаємось у скорботній молитві.

Члени гуртка ОУП у Білому Борі

Початкова школа і ліцей ім. Т. Шевченка

Парафіальна спільнота й члени церковного хору

Ціна 1 примірника – **35,00** злотих; з висилкою – **45,00** злотих.

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 [22] 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський

рахунок: TYRSA Sp. z o.o., Warszawa, **Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029**

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

● XLIX ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ АНСАМБЛІВ КОШАЛІН 2024

відбудеться 15-16 червня 2024 року (субота, неділя)
в Балтійському Драматичному Театрі у Кошаліні
вул. Театральна Площа 1 (Plac Teatralny 1)

Зголошення про участь ансамблів просимо пересилати
листом до 15 травня ц.р. на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009

zur_koszalin@wp.pl

Заохочуємо до участі всі ансамблі, особливо кабаре
та інструментальні групи!

БЕЗ КАЗОК!

У заяві слід подати:

- назву ансамблю
- місцевість
- ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і номер телефону
- тему, заголовок, час тривання програми, рід виступів (субота – не довше 15 хв.; неділя –10 хв.)
- кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей)
- кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalina

Zadanie publiczne jest współfinansowane z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego

Zadanie dofinansowano ze środków Budżetu Państwa (Działalność zmierzająca do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości ukraińskiej . * Dziecięce Festiwale i Konkursy)

● XXII Загальнопольський конкурс малюнків «Рідні землі дідусів моїми очима»

Праці просимо виконати у форматі А3.

Просимо, не кладіть на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці в транспорті.
Братимуться до уваги тільки індивідуальні праці.

Позаду праці треба подати:

- ім'я і прізвище дитини,
- вік автора, клас і школу,
- адресу і номер телефону.

Професійне журі оцінюватиме праці у категоріях виконавців:

- 1) діти дошкільного віку (до 6 років);
- 2) школярі 7-9 років (початкова школа);
- 3) школярі 10-12 років;
- 4) школярі 13-15 років.

Найкращі праці будуть нагороджені та експоновані під час 49-го Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін 2024 15-16 червня 2024 року (субота-неділя)
Праць не повертаємо!

Праці просимо надсилати до 15 травня 2024 року на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin.

тел.: 94 342-64-70, 884-994-009

zur_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

- Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі запрошує на

56-й Дитячий фестиваль української культури,
який відбудеться 18-19 травня 2024 року в залі театру ім. Александра Севрука в Ельблонзі (вул. Театральна 11).

● Розраховуючи річну податкову декларацію PIT-37, перекажіть, будь ласка, 1,5% податку на статутну діяльність товариства «Майстерня».

1,5% – це частина ваших податків, яка не йде до державного бюджету, а спрямована для вибраної громадської організації. Ви можете вибрати, якій саме організації їх переказати. На що підуть ваші 1,5%:

- ✓ великий щорічний концерт до Дня Незалежності України,
- ✓ літній табір для діток-біженців «Майстернята»,
- ✓ організацію інтеграційних заходів для української спільноти в місті Кошалін.

Jak co roku zachęcamy do przekazania 1,5% Twojego podatku na nasze stowarzyszenie. Dzięki Wam możemy organizować nasz koncert! WAŻNE! Pamiętajcie wpisać CEL SZCZEGÓŁOWY oraz KRS.

УВАГА! При вписанні KRS громадської організації 727903, ОБОВ'ЯЗКОВО треба вписати ціль: RAZEM KOSZALIN, тоді ваші 1,5% потраплять саме на офіційний рахунок товариства «Майстерня». Дякуємо!

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

**Змінюємося
завдяки Вам,
змінюємося
для Вас!**

**ПЕРЕДАЙ 1,5% СВОГО ПОДАТКУ
НА ВІДБУДОВУ НАРОДНОГО ДОМУ**

KRS: 0000564708

cel szczegółowy: Narodnyj Dim

Przeznacz 1,5 % na rzecz dzieci
ze szkół w Białym Borze
oraz punktów nauczania

Передайте 1,5% дітям зі шкіл
у Білому Борі
та навчальних пунктів

KRS nr 0000138192 KIWANIS

1,5%

**PODATEK
DOCHODOWY**

Wspieraj dzieci - przeznacz podatek!

więcej informacji: www.liceum-bialybor.pl • www.sp2bbor.eu